

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 27 maj 1926 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om villkor i vissa fall för ägostyckning och jordavsöndring m. m.

Genom en den 19 mars 1926 dagtecknad proposition, nr 210, vilken hänvisats till första särskilda utskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och i lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att godkänna följande, här nedan intagna förslag till

- 1) lag om villkor i vissa fall för ägostyckning och jordavsöndring; och
- 2) lag om tillägg till 5 kapitlet av lagen den 12 maj 1917 (nr 269) om fastighetsbildning i stad.

Beträffande förarbetena och lagrådets yttrande över lagförslagen får utskottet hänvisa till den kungl. propositionen.

I avseende å motiven till lagförslagens framläggande har chefen för justitiedepartementet till statsrådsprotokollet den 5 februari 1926 anfört, bland annat:

»Mot de utremitterade förslagen har i princip huvudsakligen anmärkts dels från vissa håll, att något behov av ytterligare lagstiftning på förevarande område icke gjort sig kännbart dels att frågan icke borde utbrytas ur sitt sammanhang med de större lagstiftningsarbeten, som för närvarande påginge, varvid man särskilt erinrat om arbetena å en ny skifteslagstiftning.

Vad förstnämnda anmärkning angår ställa sig givetvis förhållandena olika inom skilda delar av landet. Emellertid innebära förevarande lagförslag icke några för hela landet utan vidare bindande föreskrifter utan avse allenast att bereda möjlighet för ett ingripande, där sådant finnes vara av behovet påkallat; och att ett sådant behov på sina håll föreligger torde vara ovedersägligt. Den möjlighet till kontroll, som myndigheterna enligt nu gällande lagstiftning hava, består beträffande landsbygden däri att det enligt det år 1924 gjorda tillägget till 1 kap. 42 § i lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad står Konungens befallningshavande öppet att, då förhållandena därtill giva anledning, hos Kungl. Maj:t hemställa om meddelande av särskilda föreskrifter med avseende å byggnadsverksamhetens ordnande inom det område, där samhällsbildning givit sig tillkänna; och må, sedan dylika byggnadsföreskrifter blivit av Kungl.

Maj:t meddelade, jorddelning ej så verkställas att tillämpningen av byggnadsföreskrifterna motverkas eller markens ändamålsenliga bebyggande försvåras. Emellertid kommer ofta en avsevärd tid att förflyta, innan byggnadsföreskrifter bliva meddelade, vilket gör ett snabbt ingripande på denna väg omöjligt, varjämte den inverkan, förordnande om byggnadsföreskrifter tillagts med avseende å jorddelningen, är alltför obestämd för att myndigheterna skola kunna, även sedan dylikt förordnande meddelats, på sådant sätt övervaka genomförandet av jordindelningen att vid begynnande samhällsbildning en för ett tätare bebyggande olämplig jordindelning ej kan komma till stånd. De beträffande stads eller samhälles utomplansområde gällande stadgandena att avstyckning ej må så verkställas att tillämpningen av jämlikt 46 § andra stycket av ovan nämnda kapitel eller motsvarande äldre bestämmelse meddelade byggnadsföreskrifter motverkas eller markens ändamålsenliga bebyggande försvåras hava av i huvudsak enahanda skäl ej visat sig ägnade att förekomma olämpliga avstyckningar. Att avhjälpa den brist, lagstiftningen sålunda företer, måste anses vara av behovet påkallat. Att så är förhållandet bekräftas också av åtskilliga av de yttranden, som avgivits över de sakkunnigas förslag.

Vad angår den andra av mig nyss berörda anmärkningen, nämligen att frågan ej borde utbrytas ur sitt sammanhang med pågående större lagstiftningsarbeten, så kunde denna givetvis hava sitt berättigande, därest man nu föresloge stadganden, som vore avsedda att snart ersättas av föreskrifter med annat innehåll, varemot någon anledning till erinran ej synes böra föreligga, om man nu endast ur en blivande lagstiftning utbryter vad som enligt densamma är avsett att senare träda i kraft för att därigenom möjliggöra ett av behovet påkallat tidigare ikraftträdande av den utbrutna bestämmelsen.

Utskottet.

Utskottet finner, lika med departementschefen, att på sätt lagförlagen äsyfta omedelbara lagstiftningsåtgärder till förhindrande av icke lämplig jorddelning vid begynnande samhällsbildning måste anses synnerligen önskvärda. Väl har utskottet till fullo beaktat de skäl, som föranlett två av de ledamöter i lagrådet, vilka deltagit uti ifrågavarande lagförlags granskning, att helt och hållet avstyrka förslagen, men utskottet håller emellertid före, att vad bemälda ledamöter till stöd för denna sin mening anført icke bör tillmätas avgörande betydelse för frågan. På grund härav har utskottet ansett sig böra i princip tillstyrka de förslagna lagbestämmelserna.

Med hänsyn till vad utskottet uti sitt utlåtande nr 1 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om delning av jord å landet m. m. anført vidkommande 19 kap. 1 § i sistnämnda lagförlag har utskottet — under förutsättning att riksdagen godkänner vad utskottet i sistberörda avseende föreslagit — funnit erforderligt, att nu ifrågavarande lagbestämmelser givas en avfattning, som motsvarar innehållet i andra stycket av nämnda paragraf.

Vad slutligen angår tiden för de nya bestämmelsernas ikraftträdande har utskottet ansett, att desamma icke böra givas tillämpning i fråga om förrättningar av nedan angivna art, nämligen *dels* ägostyckning, till vars verkställande förordnande meddelats före den 19 mars 1926; *dels* sådan ägostyckning,

som avses i 3 § i lagen om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring den 27 juni 1896, där avtalet om överlåtelsen kommit till stånd före den 19 mars 1926, *dels* jordavsöndring, som ägt rum före sistnämnda dag, *dels och* avstyckningsförrättning, vilken åt förrättningsman uppdragits före berörda den 19 mars, *dels slutligen* avstyckning, som avses i 10 § av 5 kap. lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad, där avtalet om överlåtelsen slutits före samma dag.

Med stöd av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, under förklarande att de i Kungl. Maj:ts förevarande proposition innefattade lagförslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick godkännas, i anledning av samma proposition må för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

1:o) L a g

om villkor i vissa fall för ägostyckning och jordavsöndring.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Ägostyckning eller jordavsöndring för avskiljande i ett sammanhang av ett flertal smärre lägenheter för bostadsändamål eller för beredande av plats för industriella anläggningar eller i annat liknande syfte må äga rum eller fastställas allenast i enlighet med av Konungens befallningshavande godkänd plan för fastighetsbildningen inom det till avskiljande ifrågasatta området. Lag samma vare, där eljest ägostyckning eller jordavsöndring ifrågakommer å ort, där större byggnadsverksamhet råder eller till följd av den omfattning, vari upplåtelser redan skett, eller av annan anledning är att förvänta.

Vid uppgörande av plan, varom nu sagts, skall iakttagas, att möjlighet beredes till anordnande ej mindre av lämpliga trafikleder samt öppna platser inom och utfartsvägar från det till avskiljande avsedda området än även, i den mån så prövas erforderligt, av ledningar för belysning, för tillförsel av vatten och för avlopp.

L a g

om villkor i vissa fall för ägostyckning och jordavsöndring.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Ägostyckning eller jordavsöndring för avskiljande i ett sammanhang av ett flertal smärre lägenheter för bostadsändamål eller för beredande av plats för industriella anläggningar eller i annat liknande syfte inom område, som icke är lagt under stadsplan, må äga rum eller fastställas allenast i enlighet med av Konungens befallningshavande godkänd plan för områdets ordnande. Lag samma vare, där eljest ägostyckning eller jordavsöndring ifrågakommer å ort, där större byggnadsverksamhet råder eller till följd av den omfattning, vari upplåtelser redan skett, eller av annan anledning är att förvänta.

Vid uppgörande av plan, varom nu sagts, skall iakttagas, att möjlighet beredes till anordnande ej mindre av lämpliga trafikleder samt öppna platser inom och utfartsvägar från det till avskiljande avsedda området än även, i den mån så prövas erforderligt, av ledningar för belysning, för tillförsel av vatten och för avlopp.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

2 §.

Finner Konungens befallningshavande, att inom visst område större byggnadsverksamhet råder eller är att förvänta, äger Konungens befallningshavande förordna, att ägostyckning eller jordavsöndring ej må äga rum eller fastställas annorledes än i enlighet med plan, som omförmäles i 1 §.

Därest lantmätare, som förordnats att verkställa ägostyckning eller som skall å karta avfatta område, vilket skall avsöndras, finner, att förhållande, varom nyss sagts, är för handen utan att vederbörlig plan blivit av Konungens befallningshavande godkänd, göra han om förhållandet anmälan hos Konungens befallningshavande; och vile förrättningen i avvaktan på ärendets avgörande.

3 §.

Över Konungens befallningshavandes beslut i ärende, varom nu sagts, må besvär anföras i den ordning, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd.

Rätt att överklaga sådant beslut tillkommer ock byggnadsnämnd eller, där sådan ej finnes, kommunalnämnd eller annan myndighet, som kan hava förordnats att fullgöra vad byggnadsnämnd eljest åligger.

Myndighet, varom nu sagts, ävensom ägodelningsrättens ordförande skola utan dröjsmål erhålla del av beslutet.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling. Lagen äger dock ej tillämpning beträffande ägostyckning, vartill förordnande meddelats före den *5 februari 1926*, eller i fråga om ägostyckning, som avses i 3 § i lagen den 27 juni 1896 (nr 41 s. 1) om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring, där avtalet om överlåtelsen skett före den *5 februari 1926*, samt ej heller beträffande jordavsöndring, som skett före sistnämnda dag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling. Lagen äger dock ej tillämpning beträffande ägostyckning, vartill förordnande meddelats före den *19 mars 1926*, eller i fråga om ägostyckning, som avses i 3 § i lagen den 27 juni 1896 (nr 41 s. 1) om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring, där avtalet om överlåtelsen skett före den *19 mars 1926*, samt ej heller beträffande jordavsöndring, som skett före sistnämnda dag.

2:o) L a g

om tillägg till 5 kapitlet av lagen
den 12 maj 1917 (nr 269) om
fastighetsbildning i stad.

Härigenom förordnas, att i 5 kapitlet av lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad skall efter 8 § införas en ny paragraf, 8 a §, med nedan angivna lydelse:

L a g

om tillägg till 5 kapitlet av lagen
den 12 maj 1917 (nr 269) om
fastighetsbildning i stad.

Härigenom förordnas, att i 5 kapitlet av lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad skall efter 8 § införas en ny paragraf, 8 a §, med nedan angivna lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

8 a §.

7

8 a §.

Avstyckning i ett sammanhang av ett flertal smärre lägenheter för bostadsändamål eller för beredande av plats för industriella anläggningar eller i annat liknande syfte må inom område, för vilket stadsplan ej finnes fastställd, äga rum eller fastställas allenast i enlighet med av magistraten godkänd plan för fastighetsbildningen inom det till avskiljande ifrågasatta området. Lag samma vare, där eljest avstyckning ifrågakommer inom område, där större byggnadsverksamhet råder eller till följd av den omfattning, vari upplåtelser redan skett, eller av annan anledning är att förvänta.

Avstyckning i ett sammanhang av ett flertal smärre lägenheter för bostadsändamål eller för beredande av plats för industriella anläggningar eller i annat liknande syfte må inom område, för vilket stadsplan ej finnes fastställd, äga rum eller fastställas allenast i enlighet med av magistraten godkänd plan för områdets ordnande. Lag samma vare, där eljest avstyckning ifrågakommer inom område, där större byggnadsverksamhet råder eller till följd av den omfattning, vari upplåtelser redan skett, eller av annan anledning är att förvänta.

Vid uppgörande av plan, varom nu sagts, skall iakttagas, att möjlighet beredes till anordnande ej mindre av lämpliga trafikleder samt öppna platser inom och utfartsvägar från det till avskiljande avsedda området än även, i den mån så prövas erforderligt, av ledningar för belysning, för tillförsel av vatten och för avlopp.

Finner byggnadsnämnd, att beträffande visst område, för vilket stadsplan ej finnes fastställd, förhållande, varom i första stycket sägs, är för handen, utan att sådan plan, som där omförmäles, blivit av magistraten godkänd, göra om förhållandet anmälan hos magistraten; och må i ty fall avstyckning inom samma område ej företagas eller fortsättas, därest ej magistraten därtill lämnar tillstånd. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning, då förrättningsman i avstyckningsärendet, som till honom överlämnats, finner sådant fall föreligga, varom i första punkten sägs.

Vid uppgörande av plan, varom nu sagts, skall iakttagas, att möjlighet beredes till anordnande ej mindre av lämpliga trafikleder samt öppna platser inom och utfartsvägar från det till avskiljande avsedda området än även, i den mån så prövas erforderligt, av ledningar för belysning, för tillförsel av vatten och för avlopp.

Finner byggnadsnämnd, att beträffande visst område, för vilket stadsplan ej finnes fastställd, förhållande, varom i första stycket sägs, är för handen, utan att sådan plan, som där omförmäles, blivit av magistraten godkänd, göra om förhållandet anmälan hos magistraten; och må i ty fall avstyckning inom samma område ej företagas eller fortsättas, därest ej magistraten därtill lämnar tillstånd. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning, då förrättningsman i avstyckningsärendet, som till honom överlämnats, finner sådant fall föreligga, varom i första punkten sägs.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling. Lagen äger dock ej tillämpning beträffande avstyckning, som till förrättningsman överlämnats före den 5 februari 1926,

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling. Lagen äger dock ej tillämpning beträffande avstyckning, som till förrättningsman överlämnats före den 19 mars 1926,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

eller beträffande avstyckning, som avses i 10 § av ovannämnda kapitel, där avtalet om överlåtelsen skett före sistnämnda dag.

eller beträffande avstyckning, som avses i 10 § av ovannämnda kapitel, där avtalet av överlåtelsen skett före sistnämnda dag.

Stockholm den 26 maj 1926.

På första särskilda utskottets vägnar:

TH. AF EKENSTAM.

Vid förestående ärendes slutbehandling i utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Linder, Rogberg, von Sneidern, Abrahamsson, Per J. Gustafsson, Asplund, Jonsson* och *Schedin*;

från andra kammaren: herrar *af Ekenstam, Johansson* i Arkösund, *Henrikson, Andersson* i Prästbol, *Brännström, Olsson* i Rödningsberg, *Paulsen, Björk, Olsson* i Högby och *Lundén*.

Reservationer:

1) av herrar *Rogberg, Brännström* och *Henrikson*, vilka anför:

»I motsats till utskottet hålla vi före, att de skäl, som vid lagförslagens granskning i lagrådet föranlett två av dess ledamöter att helt och hållet avstyrka förslagen, böra tillmätas avgörande betydelse för frågan, till följd varav vi anse, att utskottet bort hemställa att ifrågavarande proposition icke måtte av riksdagen bifallas.»

2) av herr *von Sneidern*.
